

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 152g/2024

privind excepția de neconstituționalitate a articolului 114 alin. (4) din Codul de
executare

(determinarea restanței la pensia de întreținere)

CHIȘINĂU
6 februarie 2025

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dnei Liuba ȘOVA, *președinte de ședință*,
dnei Viorica PUICA,
dlui Nicolae ROȘCA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dnei Dina Musteața, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 1 iulie 2024,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 6 februarie 2025, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 114 alin. (4) din Codul de executare, adoptat prin Legea nr. 443 din 24 decembrie 2004, ridicată de dl Ghenadie Cojuhari, în dosarul nr. 25-742/2024, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de dna judecător Nadejda Mazur de la Judecătoria Chișinău, sediul Centru, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Pe rolul Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, se află cauza civilă inițiată de dl Ghenadie Cojuhari împotriva dnei Reghina Frunza și dnei Cornelia Balan, executor judecătoresc, cu privire la anularea Încheierii din 24 februarie privind restanța pensiei de întreținere.

4. În ședința de judecată, dl avocat Alexandr Russu a ridicat, în interesele dlui Ghenadie Cojuhari, excepția de neconstituționalitate a articolului 114 alin. (4) din Codul de executare.

5. Prin Încheierea din 24 iunie 2024, Judecătoria Chișinău a admis cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

6. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 127

Proprietatea

„(1) Statul ocrotește proprietatea.

(2) Statul garantează realizarea dreptului de proprietate în formele solicitate de titular, dacă acestea nu vin în contradicție cu interesele societății.

[...].”

7. Prevederile relevante ale Codului de executare, adoptat prin Legea nr. 443 din 24 decembrie 2004, sunt următoarele:

Articolul 114

Modul de încasare a pensiei de întreținere și a restanțelor la pensie

„(1) Modul de încasare a pensiei de întreținere și a restanțelor la pensie este reglementat de Codul familiei.

(2) Dacă creditorul a retras documentul executoriu și procedura a fost încheiată, la prezentarea ulterioară a documentului executoriu spre executare pensia de întreținere se încasează de la data prezentării documentului executoriu, iar cuantumul restanței se stabilește de către instanța de judecată, la cererea creditorului, în modul stabilit de Codul familiei.

(3) În cazul în care documentul executoriu este în proces de executare, iar pensia de întreținere nu a fost reținută, cuantumul restanței se determină de către executorul judecătoresc pentru toată perioada anterioară printr-o încheiere motivată.

(4) **Dacă debitorul nu a lucrat sau nu a beneficiat de prestații sociale în perioada în care s-a format restanța sau nu a prezentat acte ce confirmă salariul și/sau alte venituri ale sale, cuantumul restanței la pensia de întreținere se determină de către executorul judecătoresc, pornindu-se de la salariul mediu pe țară existent la momentul determinării restanței.”**

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

8. Autorul excepției menționează că stabilirea cuantumului restanței la pensia de întreținere din salariul mediu pe țară existent la acea dată afectează dreptul persoanelor de acces la justiție, deoarece nu există o normă legală care ar anula actul executorului judecătoresc. Mai mult, autorul menționează că nu este rațional să se impună plata restanței prin raportare la ultimul salariu mediu pe țară existent la momentul stabilirii restanței. Așadar, acesta consideră că cuantumul restanței trebuie calculat pentru fiecare an restant.

9. Autorul notează că norma contestată nu corespunde condițiilor constituționale potrivit cărora restrângerile nu pot atinge substanța dreptului și nu corespunde criteriilor calității normei.

10. Potrivit autorului, dispozițiile contestate sunt contrare articolelor 16, 20, 23, 26, 54 și 127 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

11. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

12. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul de executare, ține de competența Curții Constituționale.

13. Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este formulată de subiectul cărui i s-a conferit acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

14. Curtea observă că obiectul excepției de neconstituționalitate îl reprezintă articolul 114 alin. (4) din Codul de executare. Curtea admite că textul contestat ar putea fi aplicat la soluționarea cauzei, deoarece pe rolul instanței se află o cauză referitoare la stabilirea restanței la plata pensi de întreținere. Curtea constată că textul atacat a făcut anterior obiect al controlului constituționalității prin prisma altor critici (a se vedea DCC nr. 84 din 30 iunie 2022).

15. Curtea notează că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept fundamental. Curtea trebuie să analizeze, prin prisma argumentelor autorului sesizării, dacă prevederile contestate reprezintă o ingerință într-un drept fundamental (a se vedea HCC nr. 16 din 20 mai 2021, § 31).

16. Curtea reține că autorul sesizării a invocat articolele 16 (*egalitatea*), 20 (*accesul liber la justiție*), 23 (*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*), 26 (*dreptul la apărare*), 54 (*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*) și 127 (*proprietatea*) din Constituție.

17. Referitor la incidența articolului 127 din Constituție, Curtea a notat că, în această cauză, acest articol comportă un caracter general și nu poate constitui un reper individual și separat (a se vedea HCC nr. 36 din 23 noiembrie 2021, § 22; DCC nr. 74 din 27 iunie 2024, § 21). De asemenea, în jurisprudența sa, Curtea a reținut că articolele 16, 23 și 54 din Constituție nu au o aplicabilitate de sine stătătoare. Pentru a fi aplicabile, autorul sesizării trebuie să demonstreze existența unor ingerințe în drepturile fundamentale garantate de Constituție. Abia în cadrul analizei caracterului justificat al ingerinței abstracte în drepturile fundamentale garantate de Constituție Curtea poate pune în operă prevederile acestor articole (HCC nr. 8 din 5 aprilie 2022, § 26; DCC nr. 12 din 2 februarie 2023, § 20).

18. Cu referire la incidența articolului 26 din Constituție, autorul nu a prezentat argumente care să demonstreze caracterul contradictoriu al prevederilor contestate în raport cu normele constituționale. Curtea reține că simpla enumerare a normelor constituționale, în lipsa argumentelor care ar fundamenta pretinsa relație de contrarietate a dispozițiilor legale criticate față de acestea, nu poate fi considerată o veritabilă critică de neconstituționalitate (a se vedea DCC nr. 104 din 29 august 2023, § 23)

19. Cu privire la incidența articolului 20 din Constituție, Curtea a stabilit că dreptul de acces la un tribunal trebuie să fie unul practic și efectiv, nu teoretic și iluzoriu (HCC nr. 5 din 3 martie 2022, § 60). În jurisprudența sa cu privire la accesul la justiție, Curtea Europeană a reiterat că dreptul de acces la o instanță – adică dreptul de a introduce o acțiune în fața instanțelor în materie civilă – constituie un element inerent dreptului prevăzut la articolul 6 § 1 din Convenția Europeană. Dreptul la un proces echitabil, astfel cum este garantat de articolul

6 § 1 din Convenție, trebuie interpretat în lumina statului de drept, care impune ca toți justițiabilii să dispună de un remediu judiciar efectiv care să le permită să-și exercite drepturile cu caracter civil. Orice persoană are dreptul ca orice pretenție referitoare la drepturile și obligațiile sale civile să fie adusă în fața unei instanțe sau tribunal (a se vedea *Nait-Liman v. Elveția* [MC], 15 martie 2018, §§ 112-113).

20. În prezenta cauză, Curtea notează că norma contestată nu instituie o ingerință în dreptul de acces la un tribunal, de vreme ce autorul sesizării a ridicat excepția de neconstituționalitate chiar în fața unei instanțe de judecată. Prin urmare, Codul de executare conține suficiente garanții procedurale care să-i ofere persoanei posibilitatea de a-și prezenta cazul în fața unei instanțe competente care să se pronunțe în privința măsurii care aduce atingere unui pretins drept al său. Statul are obligația de a institui proceduri judiciare care implică garanții suficiente și care le permit instanțelor naționale să soluționeze în mod eficient și corect orice litigii între persoane private, precum și între indivizi și stat (a se vedea DCC nr. 110 din 6 septembrie 2022, § 31). Prin urmare, Curtea nu reține incidența articolului 20 din Constituție.

21. De asemenea, Codul de executare reglementează situațiile în care debitorul nu achită pensia de întreținere stabilită prin documentul executoriu. Pentru a concilia situația financiară a debitorului în perioada formării restanței cu interesele creditorului la plata pensiei de întreținere, legislatorul a stabilit că cuantumul restanței la pensia de întreținere se stabilește de către executorul judecătoresc, pornind de la salariul mediu pe țară la momentul stabilirii existenței restanței. Această regulă se aplică doar în situația: (a) debitorilor care nu au lucrat sau nu au beneficiat de prestații sociale în perioada în care s-a format restanța și (b) debitorilor care nu au prezentat acte ce confirmă salariul și/sau alte venituri ale sale. Totuși, în cazul în care debitorul are posibilitatea de a prezenta acte sau alte dovezi despre venitul său în această perioadă, cuantumul pensiei poate fi determinat pe baza acestora.

22. Răspunderea pentru dezvoltarea fizică, intelectuală și spirituală a copiilor le revine în primul rând părinților. Astfel, pentru a realiza acest obiectiv și pentru a stabili un echilibru, în interesul superior al copilului, între interesele creditorului, în persoana părintelui care îngrijește de copil, și interesele debitorului, legislatorul a stabilit acest criteriu pentru determinarea pensiei de întreținere restante. Prin această modalitate, i se impune să-și îndeplinească la timp obligația de întreținere și este descurajat la neplata pensiei de întreținere și acumulare de restanțe.

23. Pe baza celor menționate *supra*, Curtea constată că excepția de neconstituționalitate nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 114 alin. (4) din Codul de executare, adoptat prin Legea nr. 443 din

24 decembrie 2004, ridicată de dl Ghenadie Cojuhari, în dosarul nr. 25-742/2024, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte de ședință

Liuba ȘOVA

Chișinău, 6 februarie 2025

DCC nr. 16

Dosarul nr. 152g/2024